

Ze statistických ročenek Vězeňské služby České republiky při bližším šetření vyplynulo, že počet odsouzených čekajících na nástup do výkonu trestu výrazně překračuje možnost jeho pokrytí současnými vězeňskými kapacitami. Tento stav je dlouhodobě neudržitelný. Dnešní věznice jsou zastaralé, převážná většina z nich byla vybudována za jiným účelem a jejich rekonstrukce na zařízení vězeňského charakteru probíhala v době, kdy standardy pro vězněné osoby byly velmi odlišné od dnešních požadavků. Nedostatek kapacity vězeňských míst, zvýšený počet pověřených pracovníků veřejného sektoru na odsouzeného vězně, nedostatečnost zaměstnávání odsouzených osob a finanční náročnost vězeňského systému jsou základními argumentacemi stoupenců pro zapojení privátního sektoru do systému vězeňství. Současně vývoj demilitarizace a tím okrajové správní privatizace ozbrojených složek státu po listopadu 1989 napomáhá k diskusím na téma soukromé vězeňství. Zkušenosti ostatních států přinášejí klady i zápory tohoto systému. Z historického exkursu právní úpravy soukromého vězeňství vyplývají minimální zkušenosti. Právní povědomí odborné i neodborné veřejnosti nemá z čeho čerpat, a proto se lze často setkat s negativními názory. Privátní sektor však má své místo v celosvětovém systému vězeňství 21. stol.

V České republice se první odborné diskuse na téma „účast privátního sektoru v rámci vězeňství“ objevují v průběhu roku 1997, kdy dochází k přípravě nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody, současného, platného zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ZVTOS“.

Odborná veřejnost se rozdělila do několika skupinových názorů skýtajících možnost více pohledů na danou problematiku. Dle modelů dostupných v rámci zahraničních zkušeností byly diskutovány možnosti zákonného zakotvení více, či méně privátní-soukromé účastní na systému vězeňství, s větším či menším, přímým či nepřímým dohledem veřejné moci prostřednictvím Vězeňské služby České republiky. Zákodárce se tehdy přiklonil ke konzervativnější úpravě, když v § 13 ZVTOS stanovil možnost ministru spravedlnosti zříditi věznici i v jiném objektu, než který je ve správě Vězeňské služby České republiky. Podmínkou pak je smluvní závazek mezi vlastníkem objektu a Vězeňskou službou o zřízení věcného břemene, co se provozu týče smlouvy o poskytování služeb.

Z tohoto zákonného ustanovení jsou dále odvozovány záměry zákonodárce s možností zapojení soukromého partnera do provozu věznice. V současné právní úpravě nenalézám odkazy na další možnosti propojení soukromého a veřejné sektoru v systému vězeňství. Nynější kroky Vlád ČR však vedou k většímu propojování obou sfér, a to zejména z funkčního a ekonomického hlediska. Tato činnost by měla mít za následek zkvalitnění veřejného sektoru co do poskytovaných služeb a nastavení vyšší ekonomičnosti a rentability činností. Vláda ČR postupně schvaluje, dle jednotlivé výše připravenosti projektů, záměry ministrů na propojování sektorů. Ministr spravedlnosti je postupně pověřován k přípravě projektu na poli justice, a sice vybudování „soukromé“ věznice a „soukromého“ justičního areálu. Jen čas ukáže, na kolik jsou kroky vládních představitelů správné a jak společnost vstřebá tato počínání.

Jaké jsou hlavní požadavky a nedostatky systému vězeňství v ČR? Jaké si Vězeňská služba vytyčuje cíle v rámci naplnění zákonných ustanovení úkolů jí svěřených a zlepšování celkové situace? Ve strategii Vězeňské služby je uvedeno následující:

- Plánovat výstavbu nových kapacit a rekonstrukce stávajících tak, aby umožňovaly dosažení ubytovacího standardu reprezentovaného ubytovací plochou 6m² na jednu vězněnou osobu (současná reálná podlahová plocha je 3,96 m² na jednu osobu)
- Přejít z dosavadního kolektivního ubytování na celový systém
- Zvýšit zaměstnanost vězněných osob na 60% ze současných 45% práce schopných vězňů
- Zabezpečení humánních životních podmínek
- Snížení jednorázových kapitálových výdajů pomocí projektů PPP

Strategické cíle Vězeňské služby se dají shrnout v těchto úkolech:

Umožnit odsouzeným nástup výkonu trestu v oblasti jejich domicilu, což umožní jejich rodinám účast na resocializaci vězňů a umožnit odsouzeným humánní podmínky výkonu trestu a po jejich propuštění jednodušší začlenění do společnosti.

Dále v textu vysvětlím a uvedu bližší praktické možnosti zapojení soukromého sektoru do systému vězeňství, kolizi s veřejnou mocí v rámci dozoru a výkonu omezení svobody odsouzených, a možný vývoj de lege ferenda této problematiky.